

Field : Physical Education

Type : Research Article

Received: 26.03.2016 - Accepted: 07.05.2016

Okul Öncesi Dönemde Bir Uygulama Örneği: Spor ve Spor Dalları

Fatma TEZEL ŞAHİN, Semiha YÜKSEK USTA

Gazi Üniversitesi, Ankara, TÜRKİYE

Email: semihayukse@gmail.com

Öz

Spor bilincini erken yaşta edinen çocuk, spor alışkanlığı kazanarak ilerde yaşam tarzı haline getirebilir. Çocukların bu bilinci kazanmalarında, aile ve eğitim kurumları önemli yer tutar. Okul öncesi eğitim kurumlarında bütüncül bir yaklaşımla çocukların zengin öğrenme deneyimleri aracılığıyla sağlıklı büyümeleri, bütün gelişimlerinin en üst düzeye ulaşması ve ilkokula hazır bulunmalarını sağlamaya yönelik programlara yer verilmektedir. Bu doğrultuda okul öncesi eğitim ile çocukların öğrenmesi gereken bilgi, beceri ve yetkinlikleri kazanması için programın özellikleri dikkate alınarak etkinlikler planlanması önemlidir. Bu çalışmada spor ve spor dalları konusu araç olarak kullanılarak etkinlikler planlanmış ve okul öncesi dönem çocuklarının bazı kazanımlara ulaşması, aynı zamanda spor ve spor dalları hakkındaki farkındalıklarının ve bilgi düzeylerinin artırılması amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2015-2016 eğitim öğretim yılında Ankara'nın Çankaya ilçesine bağlı ilköğretim okulu bünyesinde bulunan anasınıfına devam eden 48-72 aylık toplam 43 çocuk oluşturmuştur. Nitel araştırma yöntemi kullanılan çalışmada, veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın başında çocuklarla yüz yüze görüşme yapılarak çocukların spor ve spor dalları hakkındaki bilgi ve farkındalıkları belirlenmiştir. Daha sonra Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan kazanım ve göstergeler temel alınarak çocuklarla "spor ve spor dalları" konulu uygulama çalışması yapılmıştır. Çalışma tamamlandıktan sonra, çocuklarla tekrar görüşme yapılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, Uygulama çalışması sonrasında çocukların spor ve farklı spor dallarına ilişkin bilgi düzeylerinde artış olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi dönem, uygulama çalışması, spor, spor dalları

An Implementation Example of Pre-School Time Sports and Its Branches

Abstract

Attaining the consciousness of sport at a very early age, the child could obtain sport habit and make it their life style. Family and educational institutions have an important place in making children attain this consciousness. Programs aiming at making children grow healthily, reaching their highest level with their developments and making them ready for primary education take place in the preschool educational with a holistic approach. Therefore, it is of importance that an activity planning should be made by taking the program features into consideration in order that children could attain knowledge, skills and competence in the preschool education. The current study aimed to make preschool teachers attain some gains by using sports and sport branches as a tool and at the same time to increase the awareness and knowledge levels with regard to sport and sport branches. The working group of the study was made up of 43 children in total at the age of 48 – 72 months attending to a kindergarten acting under a primary school in the central town of Çankaya, Ankara in the educational year of 2015 – 2016. In the study where quantitative research method was used, semi – structured interview form was used as a data collection instrument. At the beginning of the study, the children were interviewed face-to-face and their knowledge and awareness with regard to sport and sport branches were determined. Following that, a practical study with a topic of “sport and sport branches” was carried out with the children by taking the gains and indicators in the Preschool Education Program of Ministry of Education. After completing the study, the children were interviewed once again. Depending on the research findings, after the application, it was found that there became an increase in the knowledge levels of the children with regard to sport and sport branches.

Keywords: Preschool education, application, sport, sport branches

Giriş

Günümüz kentlerinde artık çocuklar oyun oynayabilecekleri, enerjilerini boşaltacakları sportif faaliyetler için gerekli alanları çoğu zaman bulamamakta bu nedenle evde televizyon ve bilgisayar karşısında vakit geçirmekte ya da standartlara uygun olmayan oyun alanlarında oynamak zorunda kalmaktadırlar (Yücel v.d.,2015). Ayrıca toplumcu anlayıştan bireysel anlayışa doğru yön değiştiren toplum yapısı ve bunun sonucu olarak insanlarla olan etkileşimin, iletişimin azalması ve dolayısıyla güven duygusunun azalması sebepleriyle de çocuklar artık açık alanlarda gerektiği kadar vakit geçirememektedirler (Hortaçsu,2012). İngiltere’de yapılan bir araştırma, İngiltere’deki çocukların dörtte üçünün açık havada, hapisane mahkûmlarından daha az zaman geçirdiklerini ortaya koymuştur. Araştırmaya göre, çocukların beşte biri açık havada hiç oyun oynamamışlardır (Akt.Carrington,2016).

Çocukların gerektiği kadar yaşamlarında yer alamayan spor, bir çocuğun bedensel, ruhsal ve sosyal gelişimi açısından önemli bir faaliyettir. Bu nedenle gelişmiş ülkelerde spora büyük önem verilmekte ve erken yaşlardan başlayarak çocuklara spor ve beden eğitimi programları uygulanmaktadır (Küçük ve Koç, 2003). Psikolojik ve sosyolojik açıdan, çocukluk dönemindeki sporun, çocuğun gelişimsel özelliklerini göz önünde bulundurarak, fiziksel gelişimini destekleyen, öz güven sağlayan, kurallara uymayı ve empati kurmayı öğreten oyun formunda çalışmalarından oluşması gerekir (Çamlıyer, 1997). Çocuğun temel hareket yeteneklerinin dengeli bir biçimde geliştirilmesi de ancak öğretimle mümkündür. Temel hareketlerin gelişiminde olgunlaşma kadar deneyim, alıştırma, spor alanları, çocuk parkları, spor yapan bireylerin varlığı gibi çevre kaynaklı etmenlerin yanı sıra motivasyon, yetenek, ilgi gibi bireysel faktörler de önemlidir.

Olgunlaşma, hareketlerin kazanılma sırasını belirler ancak çevresel etmenler, hareketlerin kazanılma hızını ve düzeyini belirler. Bu dönemde amaç temel hareket becerilerinin iyi düzeyde başarılmasıdır. Temel hareketlerin iyi düzeyde başarılmasının en etkili yolu ise, çocuğa deneyim ve alıştırma olanağı sağlayan çevre sunmaktır (Haşıl Korkmaz ve Erol, 2003).

Birçok olumlu davranış, tutum ve alışkanlıkların temeli okul öncesi dönemde atılmaktadır. Spor yapma alışkanlıklarının alt yapısı da okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan etkinliklerle kurulmakta olup yaşamın ileriki yıllarında da devam etmektedir.

Bir toplumda spor sevgisi ve spora katılımın şekli, seviyesi yalnızca bireylerin ilgi ve isteklerine bağlı değildir. Kendiliğinden oluşması beklenmeyen spor becerileri, çevre ile ilişkiler aracılığıyla, ailenin desteği, öğretmen, akran grupları ve diğer yetişkinlerin desteği ile ortaya çıkmaktadır. Bu vasıta ile ortaya çıkan ve pekiştirilen spor, çocukların yaşamının bir parçası haline gelebilmektedir (Aydoğan v.d.,2015). Yapılan araştırmalar, yetişkinlikte spora olan ilginin temellerinin çocuklukta spor uğraşları ile ilgili olduğunu ortaya koymuştur (Bluechhardt ve Shephard, 1995). Bu sonuçlara dayanarak toplumda spor ve fiziksel aktiviteye verilen önemin ve katılımın artması için en önemli etkenlerden birinin çocukluk döneminde spora ilişkin ilgi uyandırma ve katılımın sağlanması olarak düşünülebilir. Bu araştırmada, spor ve spor dalları konusu araç olarak kullanılarak okul öncesi dönem çocuklarının bazı kazanımlara ulaşması, aynı zamanda spor ve spor dalları hakkındaki farkındalıklarının ve bilgi düzeylerinin artırılması amaçlanmıştır.

Yöntem

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve döküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, alguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır (Balcı, 2013). Araştırmada, spor ve spor dalları konusu araç olarak kullanılarak okul öncesi dönem çocuklarının bazı kazanımlara ulaşması, aynı zamanda spor ve spor dalları hakkındaki farkındalıklarının ve bilgi düzeylerinin artırılması amaçlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, uygun örnekleme yöntemi ile belirlenen 2015-2016 eğitim öğretim yılında Ankara'nın Çankaya ilçesine bağlı bir ilköğretim okulu bünyesinde bulunan anasınıfına devam eden sabah grubu iki şubeden 25 ve öğle grubu iki şubeden 18 çocuk olmak üzere 48-72 aylık toplam 43 çocuk oluşturmuştur.

Veri Toplama Yöntemi

Araştırmada veri toplama yöntemi; veri toplama araçları ve verilerin toplanma süreci olarak iki bölümde incelenmiştir.

Veri Toplama Araçları

- Demografik Bilgi Formu:

Çocukların yaş, cinsiyet, anne babalarının öğrenim durumu ve meslekleri gibi demografik bilgilerini kaydetmek için araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

- Görüşme Formu:

Araştırmacılar tarafından geliştirilmiş ve “Spor nedir?, Spor yapmak gerekir mi? Neden?, Sen hangi sporu yapmak istersin?, Hangi spor dallarını biliyorsun?, Büyüyünce ne olmak istersin?, Büyüyünce sporcu olmak ister misin? Evet ise, hangi spor dalını yapmak istersin? “ sorularının bulunduğu form, araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasındaki aşamalar aşağıdaki şekilde yapılmıştır.

Birinci Aşama: Gazi Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi Lisans Programı 4. Sınıf Öğretmenlik Uygulaması dersinin yürütüldüğu ilköğretim okulu anasınıfında, Çocukların gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak, MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan ve çocukların ulaşması istenilen kazanım ve göstergeler belirlenmiştir. Bu kazanım ve göstergelere ulaşmak için “spor ve spor dalları” konusu araç olarak seçilmiştir.

İkinci Aşama: Belirlenen kazanım ve göstergeleri hedefleyen etkinlikler planlanmış ve Günlük Eğitim Akışları hazırlanmıştır. Eğitim akışlarında çeşitli etkinliklere yer vermeye çalışılmıştır. Her iki Günlük Eğitim Akışında da Türkçe/Dil, Okuma Yazmaya Hazırlık, Matematik, Oyun, Drama, Hareket, Müzik, Sanat etkinliklerine yer verilmiştir.

Üçüncü Aşama: Uygulamanın yürütüldüğü spor ve spor dallarının araç olarak kullanıldığı bu aşamada öncelikle öğrenme materyalleri hazırlanmış, öğrenme ortamı amaca uygun şekilde düzenlenmiştir. Etkinliklerin uygulanmasında, günlük eğitim akışında yer alan sıraya göre uygulama yapılmıştır. Günlük eğitim aşağıdaki şekilde gerçekleştirilmiştir.

- Güne başlama zamanı
- Kahvaltı/temizlik
- Etkinlik zamanı
- Değerlendirme zamanı

Bu etkinliklerin hazırlanmasında çocukların her birinin farklı öğrenme stiline sahip olduğu göz önünde bulundurularak olabildiğince farklı etkinlikler planlanmıştır. 2 Hafta haftada 1 gün boyunca yapılan uygulama çalışması, toplamda 16 saat sürmüştür.

Uygulama çalışmasından önce çocuklarla yarı yapılandırılmış görüşme formları ile birebir görüşmeler yapılarak araştırmanın ön verileri toplanmıştır. Ön verilerin toplanmasından sonra, Gazi Üniversitesi Lisans Eğitim Programında bulunan Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında araştırmacılar rehberliğinde öğretmen adayları aracılığı ile etkinliklerin uygulanması sağlanmıştır. Uygulama sonrası da araştırmacılar tarafından çocuklarla birebir görüşmeler yapılarak araştırmanın son verileri de toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Toplanan veriler birinci ve ikinci görüşme olarak her çocuk için eşlenerek numaralandırılmıştır. İki görüşme formu bulunmayan çocukların dokümanları analize dâhil edilmemiştir. Verilen cevaplar betimsel analiz yapılarak frekans ve yüzdeleri hesaplanmış ve tablolastırılmıştır.

Bulgular

Tablo1. Spor Nedir? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

Spor Nedir?	1. Görüşme		2. Görüşme	
	n	%	n	%
Bir spor dalı (Futbol,Basketbol v.s)	8	18,6	9	20,9
Zayıflamak	4	9,3	2	4,6
Sağlıklı yaşamak	2	4,6	5	11,6
Güçlü olmak	7	16,3	12	27,9
Kas geliştirmek	6	13,9	8	18,6
İyi/Faydalı bir şey	4	9,3	0	0

Çalışmak	2	4,6	0	0
Büyüme	3	7,0	4	9,3
Oyun Oynamak	3	7,0	1	2,3
Güzel yaşamak	0	0	2	4,6
Bilmiyorum	4	9,3	0	0

Tablo1.'de çocukların “spor nedir?” sorusuna uygulama öncesi ve sonrası verdikleri cevapların dağılımları verilmiştir. Tabloya göre ilk görüşmede çocuklar en fazla (%18,6) bir spor dalının adı ile sporu tanımlamışlardır. Örneğin “spor, basketbol demektir.” gibi. İkinci sırada (% 16,3) sporu “güçlü olmak” olarak, üçüncü sırada (%13,9) “kas geliştirmek” olarak tanımlamışlardır. Bu cevapları sırasıyla “zayıflamak”, “faydalı bir şey”, “bilmiyorum” (% 9,3), “büyümek”, “oyun oynamak” (%7,0) “çalışmak”, “sağlıklı yaşamak” (%4,6) cevapları izlemiştir. Çocuklar ikinci görüşmede spor nedir? Sorusunu en fazla “güçlü olmak” (%27,9) olarak, ikinci sırada bir spor dalının ismini söyleyerek (%20,9) cevaplamışlardır. Üçüncü sırada, “kas geliştirmek” (%18,6) cevabı verilmiştir. Bu cevapları sırasıyla, “sağlıklı yaşamak” (%11,6), “büyümek” (%9,3), “zayıflamak” ve “güzel yaşamak” (%4,6) cevapları izlemiştir. İkinci görüşmede “bilmiyorum” cevabı veren çocuk olmamıştır.

Tablo 2. Spor Yapmak Gerekir mi?/ Neden? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

Spor Yapmak Gerekir mi?/ Neden?	1. Görüşme		2. Görüşme	
	n	%	n	%
Sağlıklı olmak için	9	20,93	13	28,89
Kas Geliştirmek için	11	25,58	2	4,45
Güçlü Olmak İçin	10	23,25	15	33,33
Zayıflamak İçin	4	9,30	6	13,33
Başarılı olmak İçin	0	0	1	2,22
Antrenman İçin	0	0	1	2,22
Yorulmamak İçin	2	4,65	1	2,22
Büyüme İçin	3	6,98	3	6,67
Madalya almak İçin	0	0	2	4,45
Vakit Geçirmek için	4	9,30	1	2,22

Tablo 2.'de çocukların uygulama öncesi ve sonrası “spor yapmak gerekir mi?/ neden?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımları verilmiştir. Çocukların hepsi birinci ve ikinci görüşmede bu soruya evet cevabını vermişlerdir. Neden gereklidir? Sorusuna verilen cevapların dağılımı tabloya göre yorumlandığında, uygulama öncesi yapılan görüşmede en fazla “kas geliştirmek için gereklidir” (%25,58) cevabının, ikinci sırada “güçlü olmak için” (%23,25) cevabının verildiği görülmektedir. Çocukların cevapları üçüncü sırada “sağlıklı olmak için” (%20,93) spor yapmak gerektiği yönündedir. Ayrıca çocuklar, “zayıflamak için”, “vakit geçirmek” (%9,30) ve “büyüme için” (% 6,98) spor yapmak gerektiğini ifade etmişlerdir.

Uygulama sonrası yapılan görüşmede çocuklar, en fazla “güçlü olmak için” (%33,33) spor yapmak gerektiğini ifade ederlerken ikinci sırada “sağlıklı olmak için” (%28,89) üçüncü sırada “zayıflamak için” (%13,33) spor yapmak gerektiğini söylemişlerdir. Ayrıca çocuklar, “büyüme için” (%6,67), “madalya almak için”, “kas geliştirmek için” (% 4,45) cevaplarını da vermişlerdir.

Tablo 3. Sen Hangi Sporu Yapmak İstersin Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

Sen Hangi Sporu Yapmak İstersin?	1. Görüşme		2. Görüşme	
	n	%	n	%
Buz pateni	1	2,23	2	4,35
Basketbol	7	15,56	9	19,57
Futbol	9	20	9	19,57
Koşu	11	24,44	2	4,35
Kayak	1	2,22	2	4,35
Buz hokeyi	0	0	4	8,70
Jimnastik	2	4,44	3	6,52
Tenis	4	8,89	3	6,52
Yüzme	4	8,89	0	0
Halter	1	2,23	8	17,39
Voleybol	0	0	2	4,35
Diğer				
(dövüş,eskrim,bowling,beyzbol v.b)	5	11,11	2	4,35

Tablo 3.'te "hangi sporu yapmak istersin?" sorusuna uygulama öncesi ve sonrası görüşmelerde verilen cevapların dağılımı verilmiştir. Tabloya göre, ilk görüşmede bu soruya çocuklar en fazla "koşu sporu" (%24,44) olarak cevap vermişlerdir. İkinci sırada "futbol" (%20) cevabı verilirken üçüncü sırada "basketbol" (%15,56) cevabı verilmiştir. Bu cevapları "yüzme" ve "tenis" (%8,89) "jimnastik" (% 4,44) , "buz pateni" ve "halter" (%2,23) cevapları izlemektedir. Ayrıca çocukların diğer kategorisinde (dövüş,eskrim,bowling,bezbol v.b) verdikleri cevaplar, toplam cevapların %11'ini oluşturmaktadır.

İkinci görüşmede cevapların dağılımına bakıldığında, en fazla "futbol" ve "basketbol" (%19,57) söylenmiştir. İkinci sırada "halter" (%17,39) sporunu yapmak istediklerini söylemişlerdir. Üçüncü sırada "buz hokeyi" (%8,70) cevabı verilmiştir. Bu cevapları "tenis" ve " yüzme" (%6,52) , "buz pateni", "koşu", "kayak", "voleybol" (%4,35) cevapları izlemektedir. Dövüş, eskrim, bowling, bezbol gibi sporların söylendiği "diğer" kategorisinde verilen cevapların oranı % 4,35'tir.

Tablo 4. Hangi Spor Dallarını Biliyorsun? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

Hangi spor dallarını biliyorsun?	1. Görüşme		2. Görüşme	
	n	%	n	%
Basketbol	11	16,92	15	12,93
Futbol	12	18,46	15	12,93
Voleybol	7	10,77	9	7,76
Koşu	11	16,92	5	4,31
Jimnastik	3	4,62	9	7,76
Buz Pateni	1	1,54	4	3,45
Halter	0	0	15	12,93
Eskrim	0	0	5	4,31
Kayak	0	0	6	5,17
Kürek Çekme	0	0	6	5,17
Okçuluk	0	0	3	2,59
Box	2	3,07	2	1,72
Tenis	4	6,15	11	9,48
Karate	2	3,07	2	1,72

Buz Hokeyi	1	1,54	6	5,17
Yüzme	3	4,62	2	1,72
Bisiklet	3	4,62	1	0,86
Bilmiyorum	5	7,69	0	0

Tablo 4.'te uygulama öncesi ve sonrası yapılan görüşmede, “hangi spor dallarını biliyorsun?” sorusuna verilen cevapların dağılımı görülmektedir. Tabloya göre, çocuklar ilk görüşmede en fazla, “futbol” (%18,46) demişlerdir. İkinci sırada söylenen spor dalı “basketbol” ve “koşu”dur (%16,92). Üçüncü sırada verilen cevap “voleybol” (%10,77) olmuştur. Bu cevapları sırası ile, “bilmiyorum” (%7,69), “tenis” (%6,15), “jimnastik”, “yüzme” ve “bisiklet” (%4,62) “box” ve “karete” (%3,07) cevapları izlemektedir. %1,54 oranı ile en az söylenen spor dalları “buz hokeyi” ve “buz pateni” olmuştur.

İkinci görüşmede verilen cevapların dağılımına bakıldığında, çocuklar tarafından en fazla söylenen spor dalları “basketbol”, “futbol” ve “halter” (%12,93) olmuştur. İkinci sırada “tenis” (%9,48) sporunun söylendiği görülmektedir. Üçüncü sırada “jimnastik” ve “voleybol” (%7,76) sporu cevabı verilmiştir. Bu cevapları sırasıyla “kayak”, “kürek çekme”, “buz hokeyi” (%5,17) izlemiştir. Ayrıca çocuklar, “eskrim” ve “koşu” (%4,31) “buz pateni” (%3,45) cevaplarını da vermişlerdir. İkinci görüşmede bilmiyorum cevabı verilmemiştir.

Tablo 5. Büyüyünce Ne Olmak İstersin? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

	1. Görüşme		2. Görüşme	
	n	%	n	%
Doktor	9	20,45	6	11,54
Öğretmen	2	4,55	2	3,85
Polis	6	13,64	6	11,54
Sporcu	10	22,73	22	42,30
Mühendis/mimar	1	2,73	2	3,85
Diğer(arkeolog, itfaiyeci, arabacı, avukat)	10	22,73	14	26,92
kararsız	6	13,64	0	0

Tablo 5.'te çocukların “büyüyünce ne olmak istersin?” sorusuna uygulama öncesi ve sonrası verdikleri cevapların dağılımı görülmektedir. Tabloya göre, çocuklar ilk görüşmede en fazla “sporcu” (%22,73) olmak istediklerini söylemişlerdir. Ayrıca, çocukların %22,73 oranı ile diğer kategorisine giren meslekleri söyledikleri görülmektedir. Olmak istedikleri meslekleri “doktorluk” (%20,45) “polislik” (%13,64) izlemektedir, çocuklar %13,64 oranda kararsız

olduklarını söylerlerken, %4,55 oranında “öğretmen” olmak istediklerini ve en son sırada %2,73 ile “mühendis/mimar” olmak istediklerini söylemişlerdir.

Uygulama sonrası yapılan görüşmelerde verilen cevapların dağılımına bakıldığında, çocukların en fazla “sporcu” (%42,30) olmak istediklerini söyledikleri görülmektedir. % 26,92 oranında diğer kategorisine giren meslekler söylenirken, %11,54 oranında “doktor” ve “polis” olmak istediklerini söylemişlerdir. % 3,85 oranında ise “öğretmenlik” ve “mühendis/mimar” meslekleri söylenmiştir.

Tablo 6. Büyüyünce Sporcu Olmak İster misin?

	1. Görüşme		2. Görüşme	
	n	%	n	%
Evet	36	83,72	36	83,72
Hayır	7	16,28	7	16,28

Tablo 6.’da görüldüğü gibi çocukların “büyüyünce sporcu olmak ister misin?” sorusuna verdikleri cevapların oranı birinci ve ikinci görüşmede değişmemiştir. Her iki görüşmede de çocukların % 83,72’si sporcu olmak istediğini söylerken %16,28’i sporcu olmak istemediğini ifade etmiştir.

Tablo 7. Evet ise, Hangi spor dalını yapmak istersin? Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

Hangi spor dalı?	1. Görüşme		2. Görüşme	
	n	%	n	%
Buz pateni	1	2,78	4	10,0
Futbol	7	19,44	8	20,0
Basketbol	3	8,33	6	15,0
Voleybol	1	2,78	0	0
Box	1	2,78	1	2,5
Kayak	0	0	1	2,5
Koşu	6	16,7	0	0
Halter	2	5,56	6	15,0
Karate	1	2,78	2	5

Buz hokeyi	0	0	3	7,5
Tenis	4	11,11	3	7,5
Yüzme	2	5,56	1	2,5
Jimnastik	2	5,56	4	10,0
Okçuluk	1	2,78	1	2,5
İlgisiz	5	13,89	0	0

Tablo 7’de “büyüyünce sporcu olmak isteyen çocukların hangi spor dallarını yapmak istedikleri” sorusuna birinci ve ikinci görüşmede verdikleri cevapların dağılımları verilmiştir. Tabloya göre, ilk görüşmede çocukların en fazla “futbol” (%19,44) sporunu tercih ettikleri görülmektedir. İkinci sırada “koşu” (%16,7) söylenirken üçüncü sırada “tenis” (%11,11) cevabı verilmiştir. Verilen cevapları sırasıyla, “basketbol” (%8,33), “halter”, “yüzme” ve “jimnastik” (%5,56) izlemektedir. En az söylenen sporlar “buz pateni”, “voleybol”, “box”. “karate” ve “okçuluk” (% 2,78) olmuştur. Çocukların verdikleri cevapların %13,89’u ilgisiz kategorisine girmiştir.

İkinci görüşmede verilen cevaplara bakıldığında, en fazla söylenen sporun “futbol” %20 olduğu görülmektedir. İkinci sırada “halter” ve “basketbol” (%15,0) söylenmiştir. Üçüncü sırada söylenen spor dalları ise verilen cevapların %10,0’ünü oluşturan “jimnastik” ve aynı oranda söylenen “buz pateni” dir. Bu cevapları sırası ile, “buz hokeyi” , “tenis” (%7,5), “karate” (%5,0) ve “box”, “kayak”, “yüzme”, “okçuluk” (%2,5) spor dalları izlemektedir. İkinci görüşmede ilgisiz kategorisine giren cevap verilmemiştir.

Tartışma

Çocuklara ilk olarak genel bir tanımlama sorusu olan “spor nedir?” sorusu yönlendirilmiştir. Bu soruya ilk görüşmede çocuklar en fazla bir spor dalının adını söyleyerek cevap vermişlerdir. Ayrıca çocukların birçoğu sporu güçlü olmak ve kas geliştirmek olarak tanımlamışlardır. Uygulama sonrası yapılan görüşmede ise çocukların en fazla sporun işlevine yönelik bir şekilde “ güçlü olmaktır” cevabını verdikleri görülmektedir. İkinci görüşmede de yine en fazla söylenen cevaplar arasında bir spor dalının adı ile sporu tanımlama ve kas geliştirmek cevapları bulunmaktadır.

Çocukların gelişim özellikleri de dikkate alındığında, özelden özele akıl yürütme şeklinde düşündüklerinden sporu bir spor dalıyla eşleştirerek tanımladıkları düşünülebilir. Uygulama sonrası çocukların bu kez en fazla sporun işlevine yönelik bir tanımlama yaptığı görülmektedir. Aydoğan ve arkadaşlarının (2015) okul öncesi dönem çocuklarının spora yönelik düşüncelerini inceledikleri araştırmanın sonucunda çocukların sporu sağlıklı olmak şeklinde tanımladıkları görülmüştür.

Spor yapmak gerekli midir? sorusuna uygulama öncesi ve sonrasında da tüm çocuklar tarafından gerekli olduğu cevabı verilmiştir. Çocuklara neden gereklidir sorusu sorulduğunda ise ilk görüşmede en fazla, kas geliştirmek ve güçlü olmak için gerektiğini ifade etmişlerdir.

İkinci görüşmede de yine en fazla “güçlü olmak için gereklidir” cevabı verilirken “sağlıklı olmak için gereklidir” cevabını veren çocukların sayılarının da arttığı görülmüştür. Bu anlamda, çocukların sporu, uygulama öncesi de sonrası da kas ve güçlü olmak gibi fiziksel görüntüye dayalı özelliklerle ilişkilendirdikleri ve bunun da gelişimsel özelliklerine bağlı olduğu düşünülebilir. Ancak yapılan uygulamalardan sonra, sporun sağlıklı olmak için gerekli olduğu cevabında da artış görülmüştür. Ayrıca, çocukların uygulamalardan sonra zayıf kalmak ile spor yapma ilişkisini daha fazla kurdukları görülmüştür. Bu yaş dönemi çocukları, soyut kavramlardan çok somut olan kavramları algılamaya açıktırlar (Bee ve Boyd,2009). Bu bilgi ışığında, yapılan etkinlikler esnasında izlenen videoların ve görülen resimlerin kaslı, güçlü ve zayıf görünüme sahip sporcuları içermesinin çocukları görsel anlamda etkilediği söylenebilir. Çocuklara hangi spor dalını yapmak istedikleri sorulmuştur. Bu soruya çocukların uygulamalar öncesinde en fazla “koşu, futbol ve basketbol” cevaplarını vermişlerdir. Uygulama sonrası en fazla verilen cevaplar, “futbol, basketbol, halter ve buz hokeyi” olmuştur. Çocukların etkinlikler sonrasında spor dallarına yönelik kelime ve bilgi dağarcıklarının arttığı görülmüştür.

Çocuklar hangi spor dallarını biliyorsun sorusuna ilk görüşmede, insanlara medya aracılığıyla en fazla sunulan spor dalları olan futbol, basketbol, koşu ve voleybol sporlarını söylemişlerdir. İlk görüşmede çocukların % 7,69 oranı ile bilmiyorum cevabı verdikleri görülmüştür. Uygulanan etkinliklerden sonra ise en fazla söylenen bu spor dallarına halter, tenis ve jimnastik spor dallarının da eklendiği görülmüştür ve ikinci görüşmede bu soruya bilmiyorum cevabı veren çocuk olmamıştır.

Çocukların % 82,0’ si büyüünce sporcu olmak istediğini söylemiştir. Sporcu olmak isteyen bu çocuklar, ilk görüşmede futbol, koşu ve tenis gibi medya aracılığı ile daha fazla tanıtılan sporları yapmak istediklerini söylemişlerdir. İkinci görüşmede futbol, halter, basketbol, jimnastik ve buz pateni spor dalları da söylenmiştir.

Çocukların ilk görüşmede birçok soruya popüler iletişim araçları vasıtasıyla daha fazla tanıtılan daha gündemde olan spor dallarını içeren cevap verdikleri görülmektedir. Bu sonuca dayanarak çocuklara spor bilincinin kazandırılmasında, medya ve iletişim araçlarından da bilinçli şekilde fayda sağlanabileceği düşünülmektedir. İnsan gelişiminde en hızlı büyüme çocukluk ve ergenlik döneminde görülür.

Araştırmanın sonuçlarına göre çocukların etkinliklerden sonra bildikleri spor dallarında artış olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara dayanarak çocuklara okul öncesi dönemlerden itibaren spor ve sağlık bilincinin kazandırılması önemlidir. Birçok alışkanlık gibi spor alışkanlığının da temeli küçük yaşlarda atılmaktadır.

Okul öncesi dönemde davranış ve alışkanlık kazandırmanın yanı sıra spor konusunda farkındalık oluşturmak da önemli bir amaçtır. Çağımızda hızla gelişen teknoloji, insan gücüne duyulan gereksinmeyi giderek azaltmış ve bunun sonucu olarak insanın doğal yapısına uymayan bir yaşam biçimi ile birlikte iş ve sosyal çevreden gelen baskılar, stresler dolaşım ve solunum sistemi hastalıklarını artıran faktörlerdir.

Spor, güncel yaşamın getirdiği streslerden uzak bir ortam yaratarak hem bu strese ve hastalıklara çözüm getirmekte hem de sağlıklı yaşama bilinci ve hareketli yaşam tarzı kazandırarak koruyucu tıbbı yardımcı olmaktadır (Yücel,2004). Spor, çocuklar için sadece sağlık anlamına gelmemekte aynı zamanda kişilik gelişiminde de etkin rol oynamaktadır. Bu nedenle gelişmiş ülkelerde spora büyük önem verilmekte ve erken yaşlardan başlayarak çocuklara spor ve beden eğitimi programları uygulanmaktadır (Küçük

ve Koç, 2003). Ayrıca bu konu ile ilgili öncelikle aile, okul ve sonrasında devletin ilgili kuruluşlarına önemli görevler düşmektedir.

Bu amaçla dünyanın birçok ülkesi ve kuruluşu da bu konuyla ilgilenmeye başlamıştır. UNESCO, Avrupa Konseyi gibi kuruluşlar bunların dışında Amerika'da "President's And Council on Physical Fitness Sports" adlı konsey, çocuklara ve gençlere sporu özendirme için burslar vermiştir.

Fransa'da bir kanunla okullarda beden eğitimi derslerinin artırılmasına gidilmiştir. Japonya ise İkinci Dünya Savaşından sonra Amerikalıların etkisi ile ilkokuldan üniversiteye kadar beden eğitimi ve spor yönünden köklü yasal değişiklikler yapmıştır (Akt. Ertaş,2012).

Bu bilgilere dayanarak öğretmenlere, okul öncesi eğitim kurumlarında sportif faaliyetlere, açık alan gezileri ve oyunlarına planlarında daha fazla yer vermeleri, yalnızca sportif faaliyetler yaptırarak değil aynı zamanda farkındalıklarını da artıracak etkinliklere yer vermeleri önerilebilir.

KAYNAKÇA

Aydoğan Y, Özyürek A, Gültekin Akduman G (2015).Okul öncesi dönem çocuklarının spora ilişkin görüşlerinin incelenmesi. International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS),(Special Issue 3).103-115.

Bee H, Boyd D (2009). Çocuk Gelişim Psikolojisi. İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Bluechhardt M.H, Shephard R.I (1995). Using an extracurriculum physical activity program to enhance social skills. Journal of Learning Disabilities, 28(3): 160-169.

Carrington D (2016). Three-quarters of UK children spend less time outdoors than prison inmates – survey. http://www.theguardian.com/environment/2016/mar/25/three-quarters-of-uk-children-spend-less-time-outdoors-than-prison-inmates-survey?CMP=Share_iOSApp_Other (Erişim: 27 Mart 2016).

Çamlıyer H (1997). Çocuk Hareket Eğitimi ve Oyun. İzmir: Can Ofset Yayıncılık.

Ertaş Ş (2012).Çocuk ve spor ilişkisi üzerine fiziksel biçimlenmeyi etkileyen ergonomik faktörlere dayalı bir model. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Haşıl Korkmaz N, Erol S (2003).Farklı Eğitim almış öğretmenlerin okulöncesi dönemde yer alan beden eğitimi ve spor aktivitelerini uygulamalarına ilişkin bir inceleme (Bursa örneği). Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. (8-17).

Hortaçsu N (2003). Çocuklukta İlişkiler Ana Baba, Kardeş ve Arkadaşlar. Ankara: İmge Kitabevi.

Küçük V, Koç H (2003). Psiko-sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 9, 211-221.

Yücel A S, Kılıç B, Korkmaz M, Göral K (2015).Spor yapan çocukların spor tercihleri ve bunu etkileyen bazı faktörlerin incelenmesi. Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık Ve Tıp Bilimleri Dergisi. 14(5),20-54.

Yücel M (2004).Gelişim ve öğrenmenin spor kültürünün oluşmasına etkisi. Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi. 100-108.